าเทคัดย่อ

รูปแบบและวิธีการจัดการในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านป่างิ้ว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

โดย นายเกรียงศักดิ์ ถนอมพันธ์ สิงหาคม 2544

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และ สังคมของราษฎรบ้านป่างิ้ว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ (2) ศึกษาถึงทัศนคติของราษฎรบ้าน ป่างิ้วที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของราษฎรบ้านป่างิ้ว (3) ศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการจัดการในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของราษฎรบ้านป่างิ้ว ผู้ให้ข้อมูลในการ วิจัยครั้งนี้คือ ผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการดูแลรักษาป่าชุมชนบ้านป่างิ้วทั้งหมด 12 คน โดยไม่ มีการสุ่มตัวอย่าง และราษฎรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในหมู่บ้านป่างิ้ว จำนวน 101 คน โดยอาศัย การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ผ่านการ ทดสอบความตรงในเนื้อหาและมีความเป็นปรนัย การเก็บข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2542 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของราษฎรบ้านป่างิ้ว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูล มีอายุเฉลี่ย 51 ปี ส่วนมากได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น ประกอบ อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง มีรายได้เฉลี่ย 25,138บาทต่อปี ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดได้รับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ทางการอนุรักษ์ทรัพยากรปาไม้ สำหรับแหล่ง ข่าวสารที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับข่าวสารข้อมูลมากที่สุด คือผู้ใหญ่บ้าน

2. ทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของราษฎร บ้านป่างิ้ว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีทัศนคติในทางที่ดีต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดย มีความเชื่อว่าป่าชุมชนเป็นแหล่งซับน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค และการเกษตร ตลอดจนเชื่อ ว่าการอนุรักษ์ป่าชุมชนเป็นการฟื้นฟูระบบนิเวศของป่าเสื่อมโทรมให้กลับสู่สภาพเดิม ช่วยขจัด ความแห้งแล้งของภูมิอากาศ ช่วยคงความอุดมสมบูรณ์และลดการพังทลายของดิน เป็นที่อยู่ อาศัยของสัตว์ป่า ตลอดจนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมตามความ เชื่อของชาวบ้านก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน

การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของราษฎรบ้านป่างิ้ว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง หมดได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการ ใช้ป่าชุมชนเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาว บ้าน ส่วนการนำไม้จากป่าชุมชนมาใช้ประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากยืนยัน ว่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ และผู้ให้ข้อมูลเกือบครึ่งเท่านั้นที่ได้ใช้ประโยชน์ในเรื่องของผลผลิตจากป่า ชุมชน

3. รูปแบบและวิธีการจัดการในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านป่างิ้ว ผลการวิจัยพบว่ารูป แบบและวิธีการจัดการป่าชุมชน ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการจัดการดูแลป่าชุมชน ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้านทั้งหมดโดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน คณะกรรมการจัดการดู แลป่าชุมชนมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์และกำหนดบทลงโทษสำหรับ ผู้ที่ฝ่าฝืน ส่วนในด้านการกำหนดพื้นที่ และขอบเขตป่าชุมชน การบำรุงรักษาเช่น การปลูกต้นไม้ เพิ่มเติม การแผ้วถางวัชพืช การทำแนวกันไฟและจัดเวรยามมิให้มีการลักลอบตัดต้นไม้นั้น คณะกรรมการจัดการดูแลป่าชุมชนร่วมกับชาวบ้านดำเนินการอย่างแข็งขัน

ABSTRACT

Abstract of the special problem submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agriculture and Forestry Administration

PATTERNS AND MANAGEMENT METHODS IN COMMUNITY FOREST CONSERVATION OF BAN PA-NGEW, AMPHUR PHRAO, CHANGWAT CHIANG MAI

By

KRIANGSAK THANOMPUN SEPTEMBER 2001

Chairman: Associate Professor Dr. Sunila Thanupon

Department/ Faculty: Department of Agricultural Extension,

Faculty of Agricultural Business

This research was conducted to find out (1) personal and socio-economic characteristics of the villagers in Ban Pa-Ngew, Amphur Phrao, Changwat Chiang Mai; (2) their attitudes towards community forest conservation and utilization; and (3) patterns and management methods in community forest conservation. The respondents consisted of all 12 village leaders and community forest conservation committee members and 101 household leaders selected by systematic sampling. The data was collected by means of pre-tested questionnaires in July and August 1999 and then analyzed by the SPSS. The results were as follows:

1. The respondents were 51 years old on average. Most of them had completed primary education, were mainly engaged in agriculture and had labor hiring as their secondary job. Their average income was 25,38 Baht per year. All of them obtained information about forest resource conservation, mostly from the village chief.

2. Most of the respondents had positive attitudes towards community forest conservation and utilization. They believed that the community forest is the main source of water for consumption and agriculture and the conservation of community forest is a way to rehabilitate the forest ecosystem to help reduce global warming, to maintain fertility and to reduce soil erosion. They indicated that the forest serves as the wildlife habitat, a recreational area, and a site for ceremonies or gatherings of the villagers.

All respondents were found to use the forest for their day-to-day activities, particularly for water to be used in agriculture and as a site for various ceremonies of the village. Most of them did not use the wood from the forest for either personal or community purposes. Almost half of them benefited from forest products.

3. The management of Ban Pa-Ngew community forest conservation was conducted through the community forest conservation committee, consisting of the village chief as chairman and all other village committee members. The committee performed the functions of setting up rules and regulations in forest utilization and in punishing violators. Such jobs as determining the site and boundaries of the community forest and maintenance of the community forest e.g. reforestation, weeding and setting up forest fire line, were actively conducted by both the forest community conservation committee and the villagers.